

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष २, अंक १५२]

सोमवार, नोव्हेंबर २१, २०१६/कार्तिक ३०, शके १९३८

[पृष्ठे ८, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक २९९

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले

(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

गृह विभाग

२ रा मजला, मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २१ नोव्हेंबर २०१६

अधिसूचना

मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९९३.

क्रमांक एचआरसी. ०१०९/प्र.क्र. २२/पोल-१४.—मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९९३ (१९९४ चा १०) याच्या २७ च्या पोट-कलम (२) चा खंड (ख) व पोट-कलम (३) आणि कलम ४१ द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, महाराष्ट्र मानवी हक्क आयोगाच्या कार्यालयामधील निबंधक, सहायक निबंधक, संशोधन अधिकारी, अधीक्षक, स्वीय सहायक, उच्चश्रेणी लघुलेखक, निम्नश्रेणी लघुलेखक, विधि सहायक, सहायक, ग्रंथपाल, लेखापाल, लिपिक-टंकलेखक व शिपाई या पदांच्या सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :—

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—या नियमांना, महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क संरक्षण आयोग (सेवाप्रवेश व सर्वसाधारण सेवाशर्ती) नियम, २०१६ असे म्हणावे.

२. व्याख्या.—या नियमांत, संदर्भानुसार अन्य अर्थ अपेक्षित नसेल तर :—

(क) “अधिनियम” याचा अर्थ, मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९९३ (१९९४ चा १०) असा आहे ;

(ख) “नियुक्ती प्राधिकरण” याचा अर्थ, महाराष्ट्र मानवी हक्क आयोग, असा आहे ;

(ग) “सहायक” याचा अर्थ, आयोगाच्या कोणत्याही विभागात किंवा शाखेत कार्यरत असणारा सहायक, असा आहे ;

(घ) “आयोग” याचा अर्थ, मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९९३ (१९९३ चा १०) याच्या कलम २१ च्या पोट-कलम (१) अन्वये घटित केलेला महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग, असा आहे ;

(ऱ) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापीठाची पदवी, असा आहे ;

(छ) “शासन” किंवा “राज्य शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे ;

(ज) “शासकीय वाणिज्यिक प्रमाणपत्र” याचा अर्थ, शासकीय परीक्षा विभाग, शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिलेले टंकलेखनातील प्रमाणपत्र, असा आहे आणि त्यामध्ये त्यास समतुल्य असल्याचे शासनाने विनिर्दिष्टरीत्या जाहीर केले असेल त्याप्रमाणे कोणत्याही अन्य संस्थेने, दिलेल्या प्रमाणपत्राचा समावेश होतो ;

(झ) “माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र परिक्षा” याचा अर्थ, महाराष्ट्र माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महा. ४१) याअन्वये विभागीय मंडळाकडून घेण्यात आलेली माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र परीक्षा, असा आहे आणि त्यामध्ये, त्यास समतुल्य असल्याचे शासनाने जाहीर केलेल्या कोणत्याही अन्य परिक्षेचा समावेश होतो ;

(२) या नियमात वापरलेले परंतु व्याख्या न केलेले शब्द व शब्दप्रयोग, यांना अधिनियम व त्याखाली केलेल्या नियमांमध्ये अनुक्रमे जे अर्थ नेमून दिले आहेत तेच अर्थ असतील;

३. आयोगामधील निबंधक या पदाची नियुक्ती एकतर,—

(क) दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर) ; किंवा

शासनाच्या विधि व न्याय विभागातील सह सचिव (विधि) किंवा

उप सचिव (विधि) या पदाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेले पदधारण करणाऱ्या आणि त्या पदावर तीन वर्षाहून कमी नसेल इतकी अखंड सेवा केलेल्या व्यक्तींमधून प्रतिनियुक्तीवरील बदलीद्वारे ; किंवा

(ख) (एक) ज्यांचे वय पंचेचाळीस वर्षांपेक्षा अधिक नाही ; परंतु, आधीच शासकीय सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा पाच वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल ;

(दोन) ज्याने विधि विषयातील पदवी धारण केली आहे ; आणि

(तीन) ज्याने दहा वर्षाहून कमी नसेल इतका अधिवक्ता म्हणून अनुभव धारण केला असेल ;

अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

४. आयोगामधील सहायक निबंधक या पदावरील नियुक्ती, एकतर—

(क) दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) व प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी, किंवा अवर सचिव (विधि) किंवा अधीक्षक (विधि) या पदाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेले पद धारण करणाऱ्या, महाराष्ट्र शासनाच्या विधि व न्याय विभागातील ३ वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतका अनुभव असलेल्या न्यायिक अधिकाऱ्याच्या प्रतिनियुक्तीने ; किंवा

(ख) (एक) ज्यांचे वय पंचेचाळीस वर्षांपेक्षा अधिक नाही ; परंतु, आधीच शासकीय सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा पाच वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल ;

(दोन) ज्याने विधि विषयातील पदवी धारण केली आहे ; आणि

(तीन) ज्याने सात वर्षाहून कमी नसेल इतका अधिवक्ता म्हणून अनुभव धारण केला असेल ;

अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

५. संशोधन अधिकारी या पदावरील नियुक्ती,—

(क) ज्यांचे वय चाळीस वर्षांपेक्षा अधिक नाही ;

परंतु, व्यावसायिक अधिवक्ता म्हणून किमान पाच वर्षांचा अनुभव असणाऱ्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा पाच वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल, आणि

(ख) ज्याने विधि विषयातील पदवी व सामाजिक कार्यातील पदव्युत्तर पदवी धारण केली आहे, अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

६. लेखा अधिकारी या पदावरील नियुक्ती, लेखा व कोषागार संचालनालयामधील लेखाधिकारी (गट ब) या संवर्गामधून प्रतिनियुक्तीद्वारे करण्यात येईल.

७. कार्यासन अधिकारी या पदावरील नियुक्ती, एकतर—

(क) शासनाच्या मंत्रालयीन विभागात कार्यरत असलेल्या कार्यासन अधिकाऱ्याच्या प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा

(ख) आयोगाच्या सेवेत कार्यरत असलेल्या व सहायक पदावर कार्यरत असलेल्या व त्या पदाचा किमान पाच वर्षे इतका, अनुभव असलेल्या व्यक्तींमधून, गुणवत्ता-नि-सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्नतीने करण्यांत येईल.

८. अधीक्षक या पदावरील नियुक्ती, एकतर—

(क) शासनाच्या मंत्रालयीन विभागामध्ये कार्यरत असलेल्या कार्यासन अधिकाऱ्याच्या प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा

(ख) आयोगाच्या सेवेत सहायक पदावर कार्यरत असलेल्या व त्या पदाचा किमान तीन वर्षे इतका अनुभव असलेल्या व्यक्तींमधून, गुणवत्ता-नि-सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर, करण्यांत येईल.

९. स्वीय सहायक या पदावरील नियुक्ती, एकतर—

(क) आयोगाच्या सेवेत उच्च श्रेणी लघुलेखक या पदावर कार्यरत असलेल्या व खंड (ग) मध्ये नमूद केलेला निकष पूर्ण करणाऱ्या त्या पदावर किमान तीन वर्षांचा अनुभव असलेल्या उच्च श्रेणी लघुलेखकांमधून, गुणवत्ता-नि-सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्नतीद्वारे ; किंवा

(ख) राज्य शासनाच्या सेवेत कार्यरत असलेल्या तीन वर्षांचा अनुभव असलेल्या उच्च श्रेणी लघुलेखकाच्या प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा

(ग) (एक) ज्याचे वय १८ वर्षांपेक्षा कमी आणि ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नाही ;

परंतु, आधीच शासनाच्या सेवेत असणाऱ्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा पाच वर्षांपर्यंत शिथिल करता येईल ;

(दोन) ज्याने पदवी धारण केली आहे ; आणि

(तीन) ज्याने मराठी लघुलेखनातील १२० शब्द प्र.मि. आणि मराठी टंकलेखनातील ४० शब्द प्र.मि. आणि इंग्रजी लघुलेखनातील १२० शब्द प्र.मि. व इंग्रजी टंकलेखनातील ६० शब्द प्र.मि. एवढा वेग असलेले, शासकीय वाणिज्यिक प्रमाणपत्र धारण केले आहे, अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

१०. उच्च श्रेणी लघुलेखक पदावरील नियुक्ती, एकतर,

(क) आयोगाच्या सेवेत निम्नश्रेणी लघुलेखक पदावर कार्यरत असलेल्या आणि खंड (ग) च्या पोटखंड (दोन) व (तीन) मध्ये नमूद केलेला निकष पूर्ण करणाऱ्या त्या पदावर किमान तीन वर्षांचा अनुभव असलेल्या निम्न श्रेणी लघुलेखकांमधून गुणवत्ता नि-सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्तीद्वारे ; किंवा

(ख) राज्य शासनाच्या सेवेत कार्यरत आलेल्या उच्चश्रेणी लघुलेखकाच्या प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा

(ग) (एक) ज्याचे वय १८ वर्षांपेक्षा कमी नाही आणि ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नाही ; परंतु आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा ५ वर्षांपर्यंत शिथिल करता येईल ;

(दोन) ज्याने पदवी धारण केली आहे

(तीन) ज्याने मराठी लघुलेखनामधील १२० शब्द प्र.मि. वेग असलेले आणि मराठी टंकलेखनामधील ४० शब्द प्र.मि. वेग असलेले व इंग्रजी लघुलेखनामधील १२० शब्द प्र.मि. वेग असलेले आणि इंग्रजी टंकलेखनामधील ६० शब्द प्र.मि. इतका वेग असलेले शासकीय वाणिज्यिक प्रमाणपत्र धारण केले आहे ; आणि

(चार) ज्याच्याकडे समकक्ष पदावरील किमान पाच वर्षांचा अनुभव आहे, अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

११. निम्नश्रेणी लघुलेखक पदावरील नियुक्ती,—

(क) राज्य शासनाच्या सेवेत कार्यरत असलेल्या निम्नश्रेणी लघुलेखकाच्या प्रतिनियुक्तीने ; किंवा

(ख) (एक) ज्याचे वय १८ वर्षांहून कमी नाही आणि ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नाही ; परंतु, आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा ५ वर्षांपर्यंत शिथिल करता येईल ;

(दोन) ज्याने पदवी धारण केली आहे ;

(तीन) ज्याने मराठी लघुलेखनामधील १०० शब्द प्र.मि. वेग असलेले आणि मराठी टंकलेखनामधील ४० शब्द प्र.मि. वेग असलेले व इंग्रजी लघुलेखनामधील १०० शब्द प्र.मि. वेग असलेले आणि इंग्रजी टंकलेखनामधील ४० शब्द प्र.मि. वेग असलेले शासकीय वाणिज्यिक प्रमाणपत्र धारण केले आहे ; आणि

(चार) ज्याच्याकडे समकक्ष पदावरील किमान पाच वर्षांचा अनुभव आहे, अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

(ग) नियत वित्तलब्धी/वेतन वजा निवृत्तीवेतन यानुसार आणि आयोगाचे विनिर्दिष्ट नियम व विनियम यानुसार आयोगामार्फत सेवानिवृत्त शासकीय कर्मचाऱ्यांमधून कंत्राटी तत्त्वावर करण्यात येईल.

१२. विधि सहायक पदावरील नियुक्ती, एकतर

(क) विधि सहायक म्हणून तीन वर्षांपेक्षा कमी अनुभव नसलेल्या शासनाच्या विधि व न्याय विभागात कार्यरत असलेल्या व्यक्तींमधून प्रतिनियुक्तीने ; किंवा

(ख) (एक) ज्याचे वय १८ वर्षांपेक्षा कमी नाही आणि ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नाही ;

परंतु, आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा ५ वर्षांपर्यंत शिथिल करता येईल :

(दोन) ज्याने, विधिविषयातील पदवी धारण केली आहे ; आणि

(तीन) ज्याने, अधिवक्ता म्हणून तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतका अनुभव धारण केला आहे,

अशा उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे कमाल पाच वर्षांपर्यंत आयोगाच्या विकल्पानुसार नुतनीकरण करण्यायोग्य असणाऱ्या तीन वर्षांच्या कालावधीसाठी कंत्राटी तत्त्वावर करण्यात येईल.

१३. सहायक पदावरील नियुक्ती,

(क) शासनाच्या कोणत्याही विभागात सहायक कार्यासन अधिकारी म्हणून कार्यरत असलेल्या व्यक्तीमधून प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा

(ख) आयोगाच्या अखंड सेवेत लिपिक-टंकलेखक या पदावर तीन वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कार्यरत असलेल्या लिपिक-टंकलेखकामधून गुणवत्ता-नि-सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्तीद्वारे करण्यात येईल.

१४. ग्रंथपाल पदावरील नियुक्ती :—

(क) शासनाच्या सेवेत ग्रंथपाल म्हणून कार्यरत असलेल्या व्यक्तीमधून प्रतिनियुक्तीने ; किंवा
 (ख) (एक) ज्याचे वय १८ वर्षांपेक्षा कमी नाही आणि ३८ वर्षांपेक्षा अधिक नाही,
 परंतु, या आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्च वयोमर्यादा वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल ;
 (दोन) ज्याने ग्रंथालय शास्त्रामधील पदवी धारण केली आहे ; आणि
 (तीन) ज्याच्याकडे पाच वर्षांचा अशा कामाचा अनुभव आहे, अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

१५. लेखापाल पदावरील नियुक्ती, लेखा व कोषागार संचालनालयातील सहायक लेखाधिकारी यामधून प्रतिनियुक्ती तत्वावर करण्यात येईल.

१६. लिपिक-टंकलेखक पदावरील नियुक्ती, एकतर,—

(क) शासनाच्या सेवेत लिपिक-टंकलेखक म्हणून कार्यरत असलेल्या व्यक्तीमधून प्रतिनियुक्तीद्वारे ; किंवा
 (ख) तीन वर्षांपेक्षा कमी नसेल इतक्या कालावधीपासून अखंड सेवेत असलेल्या शिपाई पद धारण करणाऱ्या आणि माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र व ३० शब्द प्रती मिनिट टंकलेखन गती असल्याचे शासकीय वाणिज्यिक प्रमाणपत्र धारण करणाऱ्या व्यक्तीमधून सेवाज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्तीद्वारे ; किंवा
 (ग) (एक) ज्याचे वय अठरा वर्षांपेक्षा कमी नाही आणि अडतीस वर्षांपेक्षा अधिक नाही ;
 परंतु, या आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत ; उच्चवयोमर्यादा पाच वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल ; आणि
 (दोन) ज्याने पदवी धारण केली आहे,
 अशा उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे करण्यात येईल.

१७. शिपाई पदावरील नियुक्ती,

(एक) ज्याचे वय अठरा वर्षांपेक्षा कमी नाही व अडतीस वर्षांपेक्षा अधिक नाही ;
 परंतु, या आधीच शासनाच्या सेवेत असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत, उच्चवयोमर्यादा पाच वर्षापर्यंत शिथिल करता येईल ; आणि
 (दोन) ज्याने माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे, हे पात्रतेचे निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे, करण्यात येईल.

१८. मागासवर्ग उमेदवारांची वयोमर्यादा शिथिल करणे हे, शासनाच्या धोरणानुसार असेल.

१९. नियम ३, ४, ५, ९, १०, ११, १४ व १६ यामध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तींना, ४ वर्षात ३ प्रयत्नामध्ये किंवा संबंधित पदांकरिता आयोगाकडून आणखी विहित करण्यात येईल अशा कालावधीत व प्रयत्नात, आयोगाने विहित केली असेल त्याप्रमाणे सेवा प्रवेशोत्तर परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक असेल, जर उमेदवार, विहित केलेली विभागीय परीक्षा विहित मुदतीत उत्तीर्ण होऊ शकला नसेल तर, अशा उमेदवाराची सेवा कोणतीही पूर्वसूचना न देता समाप्त केली जाण्यास पात्र असेल.

२०. नियम ३, ४, ५, ९, १०, ११, १४ व १६ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नियुक्त केलेल्या व्यक्तींना, त्यांनी मराठी व हिन्दी भाषा परीक्षा आधीच उत्तीर्ण केली नसेल अथवा त्यांना त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यामधून सूट देण्यात आली नसेल तर, यासंबंधात केलेल्या नियमानुसार मराठी व हिन्दी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक असेल.

२१. नियम ३, ४, ५, ९, १०, ११, १४ व १६ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तींसाठी परीक्षा कालावधी दोन वर्षांचा असेल, परिविक्षा कालावधी कमाल एक वर्षापर्यंत वाढवता येईल. जर त्याने परिविक्षा कालावधी समाधानकारकरीत्या पूर्ण केला नसेल किंवा तो सदर पदासाठी योग्य नसल्याचे आढळून आले असेल तर, तदनंतर तो सेवेतून काढून टाकला जाण्यास पात्र असेल.

२२. नियम ३, ४, ५, ९, १०, ११, १२, १४ व १६ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नियुक्त केलेल्या व्यक्तीला, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय, महाराष्ट्र शासन याने वेळोवेळी विहित केलेले संगणक हाताळण्याचे प्रमाणपत्र धारण करावे लागेल.

२३. आयोगाने निवृत्त शासकीय कर्मचाऱ्यांमधून कंत्राटी तत्वावर केलेल्या सर्व नियुक्त्या ह्या नियत वित्तलब्धी किंवा वेतन वजा निवृत्तीवेतन यांनुसार असतील आणि आयोगाने ठरविल्याप्रमाणे विनिर्दिष्ट नियम व विनियम किंवा शर्ती, शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दिनांक ८ जून २०१६ च्या तरतुर्देनुसार असतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

रजनिश सेठ,
 शासनाचे प्रधान सचिव.

HOME DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 21st November 2016

NOTIFICATION

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS ACT, 1993.

No. HRC. 0109/CR 22/POL-14.—In exercise of the powers conferred by section 41 read with clause (b) of sub-section (2) and sub-section (3) of section 27 of the protection of Human Rights Act, 1993 (10 of 1994), the Government of Maharashtra hereby, makes the following rules regulating recruitment to the posts of the Registrar, Assistant Registrar, Research Officer, Research Officer, Superintendent, Personal Assistant, Higher Grade Stenographer, Lower Grade Stenographer, Legal Assistant, Assistant, Librarian Accountant, Clerk-cum-Typist and Peon in the Office of the Maharashtra Human Rights Commission, namely :—

1. Short title and commencement.—These rules may be called the Maharashtra State Protection of Human Rights Commission, (Recruitment and General Service Conditions), Rules, 2016.

2. Definition.—In these rules, unless the context require otherwise :—

- (a) “Act” means the Protection of Human Rights Act, 1993 (10 of 1994) ;
- (b) “Appointing Authority” means the Maharashtra State Human Rights Commission ;
- (c) “Assistant” means Assistant working in any Department or Section of the Commission ;
- (d) “Commission” means the Maharashtra State Human Rights Commission constituted under sub-section (1) of section 21 of the Protection of Human Rights Act, 1993 (10 of 1994) ;
- (f) “Degree” means degree of a statutory University ;
- (h) “Government” or “State Government” means the Government of Maharashtra ;
- (i) “Government Commercial Certificate” means a certificate in typewriting awarded by the Bureau of Government Examination, Directorate of Education, Government of Maharashtra and include a certificate issued by any other institution as may specifically declared by Government to be equivalent thereto ;
- (j) “Secondary School Certificate Examination” means the Secondary School Certificate Examination conducted by a Divisional Board under the Maharashtra Secondary and Higher Secondary Education Boards Act, 1965 (Mah. XLI of 1965) and includes any other examination declared by the Government to be equivalent thereto.

(2) Words and expressions used in these rules but not defined shall have the same meanings respectively assigned to them in the Act and the Rules made thereunder.

3. Appointment to the post of Registrar in the Commission shall be made either,—

- (a) by transfer on deputation from amongst the persons holding the post not below the rank of Civil Judge (Senior Division); or the Joint Secretary (Legal) or Deputy Secretary (Legal) in the Law and Judiciary Department of the Government, having not less than three years regular service on that post ; or
- (b) by nomination from amongst the following candidates who,—
  - (i) are not more than forty-five years of age: Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of a candidate already in the service of the Government;
  - (ii) possess degree in Law ; and
  - (iii) possess experience as an advocate for not less than ten years.

4. Appointment to the post of Assistant Registrar in the Commission, shall be made either,—

- (a) by deputation of the Judicial Officer holding the post not below the rank of Civil Judge (Junior Division) and Judicial Magistrate First Class; or the Under Secretary (Legal) or Superintendent (Legal) having experience not less than three years in the Law and Judiciary Department of the Government of Maharashtra ; or

(b) by nomination from amongst the following candidates who,—

(i) are not more than forty-five years of age :

Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government;

(ii) possess degree in Law ; and

(iii) possess experience as an advocate for not less than seven years.

5. Appointment to the post of Research Officer shall be made by nomination from amongst the candidates who,—

(a) are not more than forty years of age :

Provided that the upper age may be relaxed upto five years in case of candidates having minimum five years experience as practicing Advocate ; and

(b) possess a degree in Law and Master Degree in Social Work.

6. Appointment to the post of Accounts Officer shall be made by deputation from the cadre of Accounts Officer (Group B) in Directorate of Accounts and Treasury.

7. Appointment to the post of Desk Officer shall be made either,—

(a) by deputation of Desk Officer working in the Mantralaya Department of the Government; or

(b) by promotion from the amongst the Assistant working in the service of Commission having minimum experience of five years in that post, on basis of merit-cum-seniority.

8. Appointment to the post of Superintendent shall be made either,—

(a) by deputation of Desk Office working in the Mantralaya Department of the Government ; or

(b) by promotion from among the Assistant working in the Commission having minimum three years experience in that post, on the basis of merit-cum-seniority.

9. Appointment to the post of Personal Assistant shall be made either of,—

(a) by promotion from among the Higher Grade Stenographer working in the Commission having minimum experience of three years in that post fulfilling the criteria mentioned in clause (c), on basis of merit-cum-seniority ; or

(b) by deputation of Higher Grade Stenographer having experience of three years working in the State Government service ; or

(c) by nomination from amongst the candidate who,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age : Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government ;

(ii) possess a degree ; and

(iii) have possess a Government Commercial Certificate having speed of 120 w.p.m. in Marathi short hand and 40 w.p.m. in Marathi typing and 120 w.p.m. in English short hand and 60 w.p.m. in English typing.

10. Appointment to the post of Higher Grade Stenographer shall be made either,—

(a) by promotion from among the Lower Grade Stenographer working in the service of the Commission having minimum experience of three years in that post and fulfilling the criteria mentioned in sub-clauses (ii) and (iii) of clause (c), on the basis of merit-cum-seniority; or

(b) by deputation of Higher Grade Stenographer working in the service of State Government ; or

(c) by nomination from amongst the candidate who,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age :

Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government ;

(ii) possess a degree ;

(iii) possess a Government Commercial Certificate having speed of 120 w.p.m. in Marathi short hand and 40 w.p.m. in Marathi typing and 120 w.p.m. in English short hand and 60 w.p.m. in English typing ; and

(iv) have minimum five year experience on the equivalent post.

11. Appointment to the post of Lower Grade Stenographer shall be made by,-

(a) deputation of Lower Grade Stenographer working in the service of State Government ; or

(b) by nomination from amongst the candidate who,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age : Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government ;

(ii) possess a degree ;

(iii) possess a Government Commercial Certificate having speed of 100 w.p.m. in Marathi short hand and 40 w.p.m. in Marathi typing and 100 w.p.m. in English short hand and 40 w.p.m. in English typing ; and

(iv) have minimum five year experience on equivalent post.

(c) On the contractual basis by the Commission from among the retired Government Servant on fixed emolument / pay minus pension and as per specific rules and regulations of the Commission.

12. Appointment to the post of Legal Assistant shall be made either,—

(a) by deputation from amongst the persons working in the Law and Judiciary Department of the Government as Legal Assistant having experience not less than three years; or

(b) On contract basis for a period of three years renewable at the option of the Commission to the maximum period of five years by nomination from amongst the candidates who,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age :

Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government ;

(ii) possess a degree in law ; and

(iii) minimum three years practice in the High Court or Lower Courts,

(iii) possess experience as an advocate for not less than three years.

13. Appointment to the post of Assistant shall be made by.—

(a) by deputation from amongst the person working as an Assistant Desk Officer in any Department of the Government ; or

(b) by promotion from amongst the clerk-cum-typist working in regular service of the Commission more than three years in that post on the basis of merit-cum-seniority.

14. Appointment to the post of Librarian shall be made either by,—

(a) deputation from amongst the persons working as a Librarian in the service of the Government ; or

(b) by nomination from amongst the candidates who are,—

(i) not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age :

Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government;

(ii) possess a degree in library science ; and

(iii) have minimum five years of experience of such work.

15. Appointment to the post of Accountant shall be made on the basis of deputation from the Assistant Account Officer in the Directorate of Accounts and Treasury.

16. Appointment to the post of Clerk-cum-Typist shall be made either,—

(a) by deputation among persons working as a Clerk-cum-Typist in the service of the Government ; or

(b) by promotion on the basis of seniority amongst the person holding the post of peon having not less than three years regular service and possess the certificate of Secondary School Examination and Government Commercial Certificate having typing speed at 30 w.p.m. ; or

(c) by nomination from amongst the candidates who,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age : Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government; and

(ii) have possess a degree.

17. Appointment to the post of Peon shall be made by nomination from amongst the candidates who fulfills the following eligibility criteria,—

(i) are not less than eighteen years and not more than thirty-eight years of age :

Provided that, upper age limit may be relaxed upto five years in case of candidates already in the service of the Government ; and

(ii) passed Secondary School Certificate Examination.

18. Age relaxation for candidates from backward class is as per the Government policy.

19. The persons appointed to the posts mentioned in rules 3, 4, 5, 9, 10, 11, 14 and 16 by nomination shall be required to pass Post Recruitment Examination as may be prescribed by the Commission within 3 attempt within 4 years or within the period and attempt as may be further prescribed by the Commission for the respective posts. If the candidate could not pass the prescribed Departmental Examination within the period, the service of such candidate shall be liable to be terminated without prior notice.

20. The persons appointed to the posts mentioned in rules 3, 4, 5, 9, 10, 11, 14 and 16 shall be required to pass the examinations in Marathi and Hindi languages according to the rules made in this behalf, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations.

21. The persons appointed to the posts mentioned in rules 3, 4, 5, 9, 10, 11, 14 and 16 by nomination shall be on probation for a period of two years. The probation period may be extended maximum upto one year. If he does not complete the probation period satisfactorily or is not found suitable for the post then he shall be liable to be terminated from service.

22. The person appointed to the posts mentioned in rules 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 14 and 16 shall have to possess a certificate in computer operation prescribed by the Directorate of Information Technology, Government of Maharashtra, from time to time.

23. All the appointments made by the Commission on the contractual basis from amongst the retired Government servant shall be on fixed emolument or pay minus pension and specific rules and regulation or conditions as decided by the Commission shall be as per provisions of the Government Resolution, General Administration Department, dated the 8th January 2016.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

RAJNISH SETH,
Principal Secretary to Government.